

Compilatie demografische gegevens

Demografische gegevens jeugd Goeree-Overflakkee

Voordat aandachtspunten voor Goeree-Overflakkee in beeld zullen worden gebracht, is het van belang kennis te hebben van de doelgroep en de leeftijdsopbouw. Jeugdbeleid is gericht op kinderen en jeugdigen van 0 tot en met 22 jaar en hun ouders. Op Goeree-Overflakkee hebben we het over 13.496 kinderen en jeugdigen, iets meer dan 28% van de totale bevolking.

De leeftijdsopbouw van de jeugd op Goeree-Overflakkee is per 1 januari 2007 als volgt:

Leeftijd	Dirksland		Goedereede		Middelharnis		Oostflakkee	
	M	V	M	V	M	V	M	V
0 t/m 4 jaar	293	268	375	389	517	488	284	272
5 t/m 12 jaar	505	461	605	565	914	892	539	483
13 t/m 17 jaar	278	272	359	350	582	622	310	282
18 t/m 22 jaar	241	195	348	290	510	472	264	271
M en V	1.317	1.196	1.687	1.594	2.523	2.474	1.397	1.308
Totaal		2.513		3.281		4.997		2.705

13.496

Het aantal jeugdigen neemt de komende jaren nog licht toe. Daar tegenover staat dat Goeree-Overflakkee binnen de provincie een van de meest vergrijsde regio's is (bron: Staat van de Zuid-Hollandse Samenleving 2006).

Jeugdgezondheid

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is erop gericht om in de preventieve sfeer te werken aan gezondheidsrisico's onder jongeren. De totale jeugdgezondheidszorg voor 0- tot 19-jarigen valt onder gemeentelijke regie (sinds 1 januari 2003, met de aanpassing van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid, zie ook hoofdstuk 1 van de nota Jeugdbeleid, algemeen preventief 2008-2012).

Er zijn veel gegevens over jeugdgezondheid in de regio bekend. In deze paragraaf wordt dit verzamelbegrip onderverdeeld in:

- geestelijke (jeugd)gezondheid;
- lichamelijke (jeugd)gezondheid;
- leefstijl.

Geestelijke jeugdgezondheid

Geestelijke gezondheid kan ook wel gedefinieerd worden als geestelijk welbevinden. Met name de GGD (Zuid Hollandse Eilanden) doet periodiek en op systematische wijze onderzoek naar de geestelijke jeugdgezondheid. Maar ook het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en TNO beschikken over data die van belang zijn voor de regio. De belangrijkste cijfers met betrekking tot geestelijke gezondheid van de jeugd woonachtig op Goeree-Overflakkee, komen in deze paragraaf aan bod.

Psychosociale problemen – voortgezet onderwijs, leeftijd 13 tot en met 17 jaar, schooljaar 2002-2003 en 2003-2004

	Piekt dag en nacht over een probleem	Gebruikt slaapkalmeringsmiddelen	Denkt vaak aan zelfmoord
Voorne-Putten en Rozenburg	3.450	450	700
Hoeksche Waard	1.450	150	275
Goeree-Overflakkee	900	75	150
	waarvan in de gemeente Dirksland: 175 Goedereede: 225 Middelharnis: 350 Oostflakkee: 150	waarvan in de gemeente Dirksland: 0 Goedereede: 25 Middelharnis: 25 Oostflakkee: 25	waarvan in de gemeente Dirksland: 25 Goedereede: 25 Middelharnis: 75 Oostflakkee: 25
Totaal	5.800	675	1.125

Bron: Jeugdgezondheidszorg Informatie Systeem

Raming van het aantal jeugdigen (0 tot en met 17 jaar) met problemen in 2007

	Aantal jeugdigen met behoefte aan specialistische zorg	Aantal jeugdigen met behoefte aan opgroei- en opvoedingsondersteuning	Totaal aantal jeugdigen met problemen
Dirksland	104	208	312
Goedereede	132	264	396
Middelharnis	202	404	606
Oostflakkee	111	221	332
Goeree-Overflakkee	549	1.097	1.646

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), SCP, TNO

Geestelijke gezondheidsproblemen hebben gevolgen voor de gezondheid, de openbare veiligheid, arbeids- dan wel schoolverzuim, geweld in huis en dakloosheid. Hoewel de cijfers over de geestelijke gezondheid van de jeugd van Goeree-Overflakkee niet direct alarmerend zijn, blijft de geestelijke gezondheid wel een punt van aandacht in het regionale jeugdbeleid.

Lichamelijke jeugdgezondheid

Ook met betrekking tot lichamelijke jeugdgezondheid zijn gegevens voorhanden die duidelijk laten zien wat de punten van aandacht zouden moeten zijn.

Raming van het aantal 2-19-jarigen met (ernstig) overgewicht in 2005

	Overgewicht	Ernstig overgewicht
Dirksland	215	59
Goedereede	275	76
Middelharnis	418	116
Oostflakkee	233	64
Totaal	1.141	315

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

De term 'ernstig overgewicht' verdient hier wel enige toelichting. De Body Mass Index (BMI) wordt bepaald als het quotiënt van gewicht in kilogram en het kwadraat van de lengte in meter (kg/m²). Het is een algemeen aanvaarde maat voor het bepalen van onder- en overgewicht bij volwassenen van 18 jaar en ouder. Bij een BMI-waarde van 25 kg/m² of hoger is er sprake van overgewicht en boven de 30 kg/m² spreekt men van ernstig overgewicht. Omdat kinderen nog groeien is één vaste waarde voor overgewicht en obesitas, zoals dat bij volwassenen het geval is, niet bruikbaar. Bovendien is de BMI bij kinderen geslachtsafhankelijk. Bij meisjes is de waarde gemiddeld iets hoger dan bij jongens. In 2000 zijn door de International Obesity Task Force van de World Health Organisation op basis van 6 grote internationale groeistudies (waaronder de 1997-versie van Nederland) criteria voorgesteld voor het vaststellen van overgewicht en obesitas bij kinderen. Deze criteria zijn zó gekozen dat deze vanaf 18 jaar corresponderen met de geaccepteerde waarden voor overgewicht (25 kg/m²) en obesitas (30 kg/m²).

Wanneer een vergelijk wordt gemaakt met een regio als de Hoeksche Waard, dan blijkt dat de cijfers van de jeugd met (ernstig) overgewicht op Goeree-Overflakkee niet erg afwijkend zijn. (Ernstig) overgewicht van jeugd op Goeree-Overflakkee laat echter een stijgende lijn zien en moet daarom meegenomen worden als aandachtspunt.

Leefstijl

Leefstijl kan van grote invloed zijn op de geestelijke en lichamelijke (jeugd)gezondheid. In de cijfers en data die beschikbaar zijn over de leefstijl van de jeugd van Goeree-Overflakkee komt dit duidelijk naar voren.

Raming van het aantal jeugdigen (12-24 jaar) dat voldoet aan de Norm Gezond Bewegen in 2005, uitgesplitst naar leeftijd

	12 t/m 17 jaar	18 t/m 24 jaar
Dirksland	160	363
Goedereede	220	502
Middelharnis	353	716
Oostflakkee	181	409
Totaal	914	1.990

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

De Norm Gezond Bewegen (NGB) stelt dat 12-17-jarigen dagelijks een uur matig intensief moeten bewegen, waarbij de activiteiten minimaal twee keer per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid.

Raming van het aantal zware drinkers¹ in 2005, uitgesplitst naar leeftijd

	12 t/m 17 jaar	18 t/m 24 jaar
Dirksland	32	153
Goedereede	44	212
Middelharnis	71	302
Oostflakkee	36	173
Totaal	183	840

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Roken, alcoholgebruik, drugsgebruik en gokken – voortgezet onderwijs, leeftijd 13 t/m 17 jaar

	Rookt iedere dag	Drinkt vaak en veel alcohol	Hasjgebruik	XTC-gebruik	Gokken
Voorne-Putten en Rozenburg	2.325	1.125	1.500	325	1.250
Hoeksche Waard	1.025	650	600	125	500
Goeree-Overflakkee	675	475	350	75	350
	waarvan in de gemeente Dirksland: 125 Goedereede: 125 Middelharnis: 275 Oostflakkee: 150	waarvan in de gemeente Dirksland: 75 Goedereede: 150 Middelharnis: 150 Oostflakkee: 100	waarvan in de gemeente Dirksland: 75 Goedereede: 100 Middelharnis: 125 Oostflakkee: 50	waarvan in de gemeente Dirksland: 0 Goedereede: 25 Middelharnis: 25 Oostflakkee: 25	waarvan in de gemeente Dirksland: 25 Goedereede: 125 Middelharnis: 125 Oostflakkee: 75
Totaal	4.025	2.250	2.450	525	2.100

Bron: Gezondheidsprofiel van leerlingen op het voortgezet onderwijs, schooljaar 2002-2003 en 2003-2004, Monitor Jeugd GGD Zuid Hollandse Eilanden

Roken, alcoholgebruik, drugsgebruik en gokken – jongvolwassenen, leeftijd 18 t/m 24 jaar

	Rookt iedere dag	Drinkt vaak en veel alcohol	Hasjgebruik	XTC-gebruik	Gokken
Voorne-Putten en Rozenburg	4.150	2.275	1.675	425	1.550
Hoeksche Waard	1.700	1.150	450	50	625
Goeree-Overflakkee	925	400	200	25	325
Totaal	6.775	3.825	2.325	500	2.500

Bron: Gezondheidsenquête jongvolwassenen 2003, Monitor Jeugd GGD Zuid Hollandse Eilanden

Uit de cijfers van het CBS blijkt dat relatief weinig jongeren op Goeree-Overflakkee voldoen aan de Norm Gezond Bewegen. Dit ondanks het feit dat de gemeenten stimuleren de jeugd aan het sporten te krijgen (bijvoorbeeld door het extra subsidiëren van jeugdleden van sportverenigingen of door het subsidiëren van buurtsport) en Goeree-Overflakkee een rijk (sport)verenigingsleven kent.

¹ Een zware drinker is iemand die minstens één keer per week 6 of meer glazen alcohol op 1 dag drinkt.

Opvallend is ook dat de cijfers uit de Monitor Jeugd van de GGD ZHE een niet erg afwijkend beeld laat zien ten opzichte van andere regio's als het gaat om roken, alcoholgebruik, drugsgebruik en gokken. De cijfers, toch is algemeen bekend dat met name alcohol- en drugsgebruik door jeugd op Goeree-Overflakkee punten van zorg zijn. Tijdens de interactieve bijeenkomst met de jeugdinstanties werd naar voren gebracht dat Goeree-Overflakkee bekend staat als 'het witte en schuimende eiland'. Regelmatig komt Goeree-Overflakkee negatief in het nieuws door incidenten met jongeren en alcohol- en drugsgebruik. Met het (voorlichtings)project 'Drugs weet wat je doet' (voor het basisonderwijs) en het project 'Het Geheim van Goeree-Overflakkee' (opgenomen in de Regionale Agenda Samenleving) trachten gemeenten het verslavingsprobleem en alcohol- en drugsgebruik onder jongeren op Goeree-Overflakkee aan te pakken. Maar ook hier geldt dat er nog veel moet gebeuren. Thema's als preventie, hulpverlening en handhaving moeten verder worden geoptimaliseerd en structureel worden gemaakt. Verslaving in welke vorm dan ook, moet onder de aandacht blijven.

Jeugdcriminaliteit

De aanpak van jeugdcriminaliteit maakt deel uit van het convenant Jeugd en de Regionale Agenda Samenleving en is daarmee al een aandachtspunt voor de eilandelijke gemeenten.

Aantal jeugdcriminelen 12-18 jaar per regio en per gemeente in 2004

	Aantal beginners	Aantal meerplegers	Aantal veelplegers	Totaal aantal jeugdcriminelen
Hoeksche Waard	141	59	5	205
Goeree-Overflakkee	51	15	5	71
	waarvan in de gemeente	waarvan in de gemeente	waarvan in de gemeente	waarvan in de gemeente
	Dirksland: 9	Dirksland: 4	Dirksland: 1	Dirksland: 14
	Goedereede: 15	Goedereede: 2	Goedereede: 0	Goedereede: 17
	Middelharnis: 18	Middelharnis: 7	Middelharnis: 4	Middelharnis: 29
	Oostflakkee: 9	Oostflakkee: 2	Oostflakkee: 0	Oostflakkee: 11
Totaal	192	74	10	276

Bron: HKS bewerkt door KLPD (Korps Landelijke politiediensten)/DNRI (Dienst Nationale Recherche Informatie)

Toelichting bij bovenstaande tabel:

Een minderjarige beginner is een jongere (12-18 jaar) die 1 proces-verbaal tegen zich zag opgemaakt in het peiljaar en tegen wie nooit eerder een proces-verbaal werd opgemaakt.

Een minderjarige meerpleger is een jongere (12-18 jaar) die in het gehele criminele verleden 2 tot en met 5 processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan tenminste 1 in het peiljaar.

Een minderjarige veelpleger is een jongere (12-18 jaar) die in het gehele criminele verleden meer dan 5 processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan tenminste 1 in het peiljaar.

Aantal jeugdigen (12 t/m 21 jaar) dat wegens het plegen van een delict voor de rechter is verschenen in 2004 en 2005

Aantal jeugdigen voor de rechter	2004	2005
Dirksland	20	20
Goedereede	32	31
Middelharnis	45	56
Oostflakkee	12	17
Totaal	109	124

Bron: Verwey-Jonker Instituut, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Ten opzichte van vergelijkbare regio's (zoals de Hoeksche Waard) zijn de jeugdcriminaliteit-cijfers niet schrikbarend hoog. Jeugdcriminaliteit moet echter wel een punt van aandacht blijven, omdat de cijfers een (licht) stijgende lijn laten zien. Daarnaast hangt (jeugd)criminaliteit samen met veiligheid en je veilig voelen. Gemeenten hebben het thema 'Voel je veilig' verwerkt in de bijeenkomsten met de jeugd en de jeugdinstanties. Jeugd op Goeree-Overflakkee blijkt zich vaak niet veilig te voelen en geeft als reden onder meer hangjongeren en dronken jongeren aan. Er is indirect een link met jeugdcriminaliteit, maar veiligheid en je veilig voelen hangt hier wel mee samen. Ook om deze reden moet jeugdcriminaliteit (en het voorkomen ervan) onder de aandacht van de gemeenten op Goeree-Overflakkee blijven.

Jeugdzorg

Tussen de gemeenten op Goeree-Overflakkee en de Provincie Zuid-Holland is het convenant Aansluiting Jeugdbeleid – Jeugdzorg 2005-2008 en de Regionale Agenda Samenleving (RAS)² afgesloten.

Met de ondertekening van het convenant en de RAS zijn gemeenten verantwoordelijk voor:

- de inzet van algemene voorzieningen voor jeugdigen bij het vroegtijdig signaleren van problemen en het voorzien in niet-geïndiceerde jeugdzorg;
- verstrekken van informatie aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien;
- signaleren van problemen door instanties als jeugdgezondheidszorg en onderwijs;
- toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden naar voorzieningen aan de hand van een sociale kaart voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers;
- pedagogische hulp (advies en kortdurende lichte hulpverlening), zoals maatschappelijk werk en coachen van jongeren;
- coördinatie van zorg op lokaal niveau wanneer (zodra/indien) meerdere algemene voorzieningen tegelijkertijd het gezin met meerdere problemen ondersteunen (gezinscoaching).

De gemeenten op Goeree-Overflakkee hebben dus al stappen gezet om een betere aansluiting tussen jeugdbeleid en jeugdzorg te bewerkstelligen.

Er moet echter ook nog veel gebeuren en verder worden ontwikkeld op dit gebied. Dat bleek tijdens de interactieve bijeenkomsten met de jeugd, (jeugd)instanties en raadsleden.

² De afspraken en initiatieven die vastgelegd zijn in het convenant zijn overgenomen in de Regionale Agenda Samenleving (RAS) onder het 'gezamenlijk jeugdbeleid'.

Uit die bijeenkomsten kwam naar voren dat de jeugd (en hun ouders) lang niet altijd de weg weten te vinden naar de jeugdzorg. De drempel van jeugdzorginstellingen wordt door ouders soms nog te hoog gevonden. Ook zijn jeugdzorginstellingen niet altijd op de hoogte van elkaars werk, waardoor overlap in werkzaamheden kan ontstaan of het juist kan gebeuren dat een jongere tussen wal en schip terecht komt. Ook doorverwijzen gebeurt niet of niet goed. Een betere afstemming en samenwerking tussen de diverse organisaties is dus ook een punt van aandacht. Er zijn meer aandachtspunten met betrekking tot jeugdzorg, naast hetgeen uit de bijeenkomsten naar voren is gekomen.

Bureau Jeugdzorg

Bureau Jeugdzorg biedt tal van voorzieningen aan op het gebied van jeugdzorg, zorgt voor doorverwijzing en houdt belangrijke beleidsinformatie bij die van belang is voor o.a. gemeenten. Onderstaande tabel geeft een aantal taken aan van Bureau Jeugdzorg.

Aantal meldingen bij Bureau Jeugdzorg per gemeente in de periode 1-10-2005 tot 1-10-2006

	Aantal aanmeldingen	Aantal taken onder toezicht stelling (OTS)	Aantal taken voogdij	Aantal indicatiebesluiten	Aantal zorg-aanspraken	Aantal verleende zorg
Dirksland	13	1	1	15	23	7
Goedereede	16	4	0	18	30	5
Middelharnis	62	1	0	46	71	10
Oostflakkee	8	0	0	2	2	0
Totaal	99	6	1	81	126	22

Bron: beleidsinformatie Bureau Jeugdzorg

Zoals op te maken valt uit bovenstaande tabel, zijn er op Goeree-Overflakkee relatief weinig meldingen bij Bureau Jeugdzorg. Dit is opvallend, gezien de verhalen die de laatste jaren in de media zijn verschenen over de jeugd van Goeree-Overflakkee. Volgens Bureau Jeugdzorg is het op Goeree-Overflakkee zo dat ouders nog steeds een drempel ervaren als het gaat om het doen van aangifte of melding. Ook zouden er veel 'zaken' blijven liggen bij de politie en zou doorverwijzing te wensen over laten. Doorverwijzing, een sluitende aanpak in de jeugdzorgketen, versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning blijven (hoewel ook al gedeeltelijk opgenomen in het convenant aansluiting Jeugdbeleid – Jeugdzorg 2005-2008 en de RAS) punten van aandacht. Ook de jeugdinstanties en raadsleden beamen dat, gezien het feit dat zij tijdens de interactieve bijeenkomsten het belang aangaven van het realiseren van één loket, het werken met een zorgcoördinator (ook wel 'de spin in het web' genoemd) en het versterken van de verwijzingsfunctie op Goeree-Overflakkee. Ook een Centrum voor Jeugd en Gezin werd daarbij genoemd.

Kindermishandeling

Van de naar schatting 80.000 kinderen die worden mishandeld, wordt meer dan de helft langer dan een jaar mishandeld voordat hierover een melding binnenkomt bij het Bureau Vertrouwensartsen, de Raad voor de Kinderbescherming of de politie. Per jaar overlijden vermoedelijk zo'n veertig kinderen

aan de gevolgen van de mishandeling of ernstige verwaarlozing. Kindermishandeling moet zo snel mogelijk worden gestopt.

Aantal meldingen van kindermishandeling (0 tot en met 19 jaar) per gemeente

	2004	2005
Dirksland	4	4
Goedereede	4	11
Middelharnis	8	24
Oostflakkee	3	10
Totaal	19	49

Bron: Verwey-Jonker Instituut, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Ten opzichte van 2004 is het totaal aantal meldingen van kindermishandeling meer dan verdubbeld(!). Dit kan te maken hebben met een betere bekendheid van de burger met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), zodat er meer meldingen binnenkomen. Een dergelijke stijging is hoe dan ook zorgelijk te noemen en verdient daarom om hier aangemerkt te worden als aandachtspunt. Ook onderstaande cijfers laten zien hoe de situatie is op Goeree-Overflakkee.

Aantal meldingen, adviezen en consulten met betrekking tot kindermishandeling per regio

	melding		consult		advies	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Goeree-Overflakkee	17	26	8	13	36	55

Bron: AMK Zuid-Holland

Vrijtijdsbesteding

De vrije tijd die jongeren hebben is een belangrijk terrein. Tijdens de vrije tijd kunnen jongeren hun grenzen verkennen, ontdekken en verleggen. Vrije tijd heeft een aantal functies:

1. het opdoen van interactieve vaardigheden, in verschillende situaties en in het omgaan met verschillende mensen;
2. verschillende mensen leren begrijpen, accepteren, hanteren en de eigen positie daarin leren kennen;
3. versterken van zelfvertrouwen en besef van eigen leervermogen;
4. uitbreiding van de sociale kring.

De vrije tijd kan zowel individueel als in groepsverband worden doorgebracht. De georganiseerde vormen van vrijtijdsbesteding liggen vooral bij stichtingen en verenigingen.

Ook zijn er jongeren die bij voorkeur ongeorganiseerd hun vrije tijd willen doorbrengen door elkaar te ontmoeten in de buitenruimte (de zogenaamde 'hangjongeren'). Hoewel 'hangjeugd' en rondhangen van jongeren over het algemeen niet als positief gezien worden door de samenleving, hoort dit fenomeen wel bij de jongerencultuur en kan er niet aan voorbij worden gegaan. Elkaar leren kennen, grenzen uitproberen, vriendschappen sluiten en problemen gezamenlijk oplossen is een essentieel onderdeel van het proces naar de volwassenheid. Ook in de bijeenkomst voor de 12+ jeugd in de

aanloop naar deze nota, werd duidelijk dat er nog steeds behoefte is aan ontmoetingsplaatsen. Niet alleen in de buitenruimte, maar ook in de vorm van jeugdcentra met inloop en activiteiten. Ook raadsleden gaven in de interactieve bijeenkomst aan veel waarde te hechten aan een eigen ontmoetingsplek (met vrijheid) voor jongeren door hier in het stickerspel een hoge prioriteit aan te geven (zie bijlage 'Compilatie Participatieproces').

Soms onttaardt het 'rondhangen' in een vorm van overlast. Het is de taak van de politie om de openbare orde te handhaven, om overlast tegen te gaan. Overlast door hangjongeren bestaat vaak uit het achterlaten van afval door jongeren op de 'hangplek', het veroorzaken van geluidsoverlast, maar ook het gebrek aan (het gevoel van) veiligheid van mensen die hangjongeren moeten passeren, blijkt een aandachtspunt te zijn. Zo blijkt jeugd jonger dan 12 jaar zich vaak niet veilig te voelen in de buurt van hangjongeren, zo werd duidelijk uit de interactieve bijeenkomsten. Raadsleden gaven tijdens de interactieve bijeenkomst de hoogste prioriteit om hier iets aan te doen en de 12- jeugd zich veiliger te laten voelen.

Jongere jeugd heeft vooral behoefte aan aantrekkelijke speelterreinen en georganiseerde activiteiten. Dit kwam ook naar voren tijdens de interactieve bijeenkomsten voor de 12- jeugd. Veelgehoorde wensen waren uitbreiden, opknappen (en/of het veiliger maken) en het realiseren van speelterreinen en het realiseren dan wel uitbreiden van georganiseerde activiteiten als bijvoorbeeld buurtsport en disco's voor de jeugd.

Aantal jeugdigen (0 tot en met 17 jaar) per hectare speelruimte per gemeente

	2004	2005
Dirksland	51	44
Goedereede	29	22
Middelharnis	84	58
Oostflakkee	62	73
Totaal	226	197

Bron: Verwey-Jonker Instituut, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)